

Reflectie Staatsbosbeheer op Bouwsteen Natuur

21 oktober 2025

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft de afgelopen maanden samen met Staatsbosbeheer, Federatie Particulier Grondbezit, Unie van Bosgroepen, Landschappen, Natuurmonumenten en de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren gewerkt aan de 'Bouwsteen Natuur'. In dit document staan maatregelen die nodig zijn om verdere achteruitgang van natuurgebieden te voorkomen, de natuurkwaliteit waar mogelijk te verbeteren en te werken aan de realisatie van de instandhoudingsdoelen. Dit is noodzakelijk om weer vergunningsruimte te krijgen die nu vanwege de stikstofcrisis ontbreekt.

Staatsbosbeheer heeft als grootste natuurbeheerder van Nederland en beheerder van het grootste deel van de stikstofgevoelige natuurgebieden vanuit praktijkervaring en expertise bijgedragen aan de totstandkoming van deze bouwsteen. Staatsbosbeheer reageert als rijksuitvoeringsorganisatie via deze reflectie op dit document.

Eerder gaf Staatsbosbeheer, gevraagd door het ministerie van LNV, al een reactie op de voorstellen die gedaan zijn door de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) met betrekking tot dezelfde problematiek. Staatsbosbeheer beoogt met beide reacties op basis van onze praktijkervaring en expertise bij te dragen aan de transparantie over de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van beleidswensen.

Steun voor integraal pakket maatregelen

Staatsbosbeheer steunt de ambitie van de Bouwsteen Natuur om als onderdeel van een integraal pakket aan maatregelen voor natuurbeheer, natuurherstel en de verschillende drukfactoren de staat van de natuur in Nederland te verbeteren.

Staatsbosbeheer ziet de voorstellen in de Bouwsteen Natuur als een waardevolle aanvulling op het startpakket van de MCEN. Staatsbosbeheer constateert dat de provincies met dit initiatief nadrukkelijk laten zien dat maatregelen gericht op het verminderen van drukfactoren zoals stikstofemissie alleen zinvol zijn als er ook noodzakelijke structurele maatregelen genomen worden ten gunste van goed beheer en natuurkwaliteit. Alleen in samenhang vormt dit een goede basis om Nederland weer van het slot te krijgen.

Reflectie

In deze reflectie legt Staatsbosbeheer de nadruk op een aantal punten uit de Bouwsteen Natuur die volgens ons essentieel zijn voor het versterken van de natuur:

1. Voldoende geld voor adequaat natuurbeheer is randvoorwaardelijk; natuurbeheer op één!

Het jaarrond beheer van de natuur is de basis van het herstel van de diverse natuur in Nederland. Zonder adequaat beheer hebben de herstelmaatregelen slechts een tijdelijk effect. Daarnaast moeten beheerders door de hoge drukfactoren zoals verdroging, verzuring, versnippering, slechte waterkwaliteit en een te hoge stikstofdepositie extra beheerinspanningen leveren om de natuur in een zo goed mogelijke staat te houden. Om het noodzakelijke natuurbeheer uit te voeren en verdere achteruitgang van de natuur te voorkomen is voldoende financiële dekking voor natuurbeheer randvoorwaardelijk. Dit blijkt ook uit een recente evaluatie die in opdracht van de provincies is uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. De provincies zijn binnen het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) verantwoordelijk dit geld ter beschikking te stellen. De bouwsteen noemt hier een minimaal bedrag van 200 miljoen euro

structureel per jaar bovenop het huidige SNL-budget. Dit is randvoorwaardelijk om de natuur adequaat te kunnen beheren en essentieel voor de ambities van deze bouwsteen.

2. Meer dan alleen Natura 2000 gebieden

Om de kwaliteit van de natuur te verbeteren is realisatie van het gehele natuurnetwerk in Nederland (NNN) noodzakelijk zoals is afgesproken in het Natuurpact. Daarnaast spelen ook natuurgebieden die niet tot de NNN behoren een rol bij het realiseren van robuuste natuur. Staatsbosbeheer wijst daarbij ook op het belang van anticiperen op de effecten van klimaatverandering.

3. Geborgde maatregelen

Staatsbosbeheer neemt de verantwoordelijkheid, bij adequate financiering van het beheer, de benodigde beheermaatregelen te nemen die naast natuurherstel en de aanpak van drukfactoren nodig zijn voor de gunstige staat van instandhouding. Wij verwelkomen dat de provincies dit met betere borging mogelijk maken. Dit maakt het natuurbeheer én de financiering daarvan transparanter en maakt het mogelijk om tussentijds beter bij te sturen.

4. Rijksbeheerder van natuur

Natuur in bezit van het Rijk moet dezelfde natuurkwaliteit hebben als terreinen van andere beheerders. Als rijksbeheerder doet Staatsbosbeheer dat al voor meer dan de helft van de gronden van het Rijk. Staatsbosbeheer ondersteunt graag de andere departementen en overheidsorganisaties bij het efficiënt(er) en in meer ecologische samenhang uitvoeren van deze taak.

5. Landbouw en natuur

Staatsbosbeheer benadrukt nadrukkelijk het belang van de samenwerking met de agrarische sector. We boeken daarin concrete resultaten, onder meer door het programma natuurinclusieve landbouw en het verpachten van natuurgronden aan agrariërs. Op deze manier werken agrariërs direct mee in het natuurbeheer.

Tot slot

Staatsbosbeheer neemt zijn verantwoordelijkheid bij de verdere uitwerking van de bouwsteen natuur. Randvoorwaarde daarbij is voldoende financiering voor het beheer.

Naast natuurbeheer voert Staatsbosbeheer als rijksuitvoeringsorganisatie ook opdrachten uit voor overheden die mede leiden tot het van het slot halen van Nederland.

We verwelkomen de steun voor de Bouwsteen Natuur van de Unie van Waterschappen en de Vereniging Nederlandse Gemeenten.